

Granica Zofii Nałkowskiej

Problematyka moralna powieści Nałkowskiej *Jakaś granica, za którą nie wolno przejść...*

Powieść stawia przed czytelnikiem liczne pytania o człowieka i jego moralną kondycję. Nałkowska stara się odpowiedzieć na te pytania, pozostawia pewien margines swobody, by każdy z czytających znalazł odpowiedź indywidualnie. Jedno z takich pytań to kwestia postrzegania siebie przez innych. Inne pytania, które autorka zadaje, to pytania o granice moralności, kompromisów, determinanty zachowań. Autorka starała się również pokazać, że moralność jednostki jest jednocześnie kwestią społeczną. Moralność jest stworzona przez społeczeństwo i to ono jest jej nośnikiem. Stąd sędzią moralnym jednostki jest nie tylko ludzkie sumienie, ale również całe społeczeństwo.

Poglądy Zenona Ziembiewicza na temat moralności

- kryteria oceny moralnej postępowania człowieka są czymś względnym
- moralność jest wytworem określonego społeczeństwa
- pojęcia moralne służą do oszukiwania siebie i innych
- wrodzony instynkt moralny nie jest tożsamy z powszechnie przyjętymi prawami etycznymi

Potwierdzenie tez bohatera na temat moralności w kontekście utworu

- pozostawienie umierającej Adeli w Paryżu jako konieczność wynikająca z niekorzystnej sytuacji politycznej (wojna)
- letni romans z Justyną jako niezobowiązująca forma rozrywki znudzonego Ziembiewicza
- usprawiedliwienie siebie w sytuacji podjęcia nieetycznej współpracy z właścicielem „Niwy”
- ukrywanie własnego zdania w artykułach pisanych do redakcji
- zrzucenie odpowiedzialności za ciężę na Justynę
- próby wyjaśnienia romansów Zenona przed Elżbietą
- rezygnacja z własnych ideałów i przekonań jako konieczny element awansu społecznego (kariery)

Poglądy Elżbiety Bieckiej na temat moralności

- kryteria oceny moralnej postępowania człowieka są niezmiennie
- zasady etyczne mają charakter bezwzględny
- zasady etyczne powinny stanowić fundament życia i postępowania człowieka
- wierność zasadom to miernik prawdziwej wartości człowieka

Potwierdzenie tez bohaterki na temat moralności w kontekście utworu

- współczucie dla mieszkańców piwnic kamienicy Koliczowskiej
- próby pomocy najbiedniejszym mieszkańcom (np. Frankowi Borbockiemu)
- uczciwość wobec Zenona (narzeczonego, męża)
- szlachetne postępowanie wobec Justyny (próba uratowania związku Ziembiewicza z Justyną)
- krytyczny stosunek Elżbiety do związków matki
- niechętny stosunek Elżbiety do elit rządzących w mieście
- krytyczny stosunek do męża – prezydenta, który jest odpowiedzialny za sytuację w mieście

Wnioski

- postać głównego bohatera jest niejednoznaczna (budzi sprzeczne sądy i opinie)
- niejednoznaczna motywacja zachowań Ziembiewicza „z perspektywy zewnętrznej” (romans człowieka uznanego za wzorowego męża)
- tragiczny finał losów Ziembiewicza jako przykład niszczącego wpływu życia intymnego na

życie zawodowe

- zderzenie perspektywy „zewnątrznej” z „wewnętrzną” sposobem na ukazanie problematyczności, względności prawdy o człowieku
- trudność w uchwyceniu obiektywnej prawdy o człowieku